Program konference Tváře brannosti (19. - 20. května 2026)

6.5.2026 - Prokop Tomek | Vojenský historický ústav Praha

Vojenský historický ústav Praha zve zájemce na vědeckou konferenci Tváře brannosti, která proběhne ve dnech 19. a 20. května 2026 v prostorách Armádního muzea Žižkov. Dvoudenní program v prostorách Armádního muzea Žižkov nabídne příspěvky věnované branné výchově, spolkům, civilní obraně, bezpečnostní kultuře i současným otázkám odolnosti společnosti. Konference je otevřena odborné i širší veřejnosti. Vstup na konferenci je zdarma po předešlé registraci na rezervaceakce@vhu.cz. V textu níže se seznámíte s celým programem.

Brannost – slovo, které provázelo celé generace. Znamenalo odvahu a odpovědnost, někdy ale i ideologii a disciplínu. Jak se proměňovalo chápání obrany státu a výchovy k ní v průběhu dějin? Nad těmito otázkami se **v květnu 2026 sejdou odborníci na konferenci Tváře brannosti,** pořádané Vojenským historickým ústavem Praha. Akce poskytne prostor pro nové pohledy na to, co všechno pojem brannost zahrnoval. Cílem konference je propojit nejen historiky, ale také pedagogy, sociální vědce i muzeology a inspirovat k novému uchopení tématu, které spojovalo školství, armádu, spolkový život i kulturu.

KONFERENCE TVÁŘE BRANNOSTI BUDE MÍT TENTO PROGRAM (změna vyhrazena)

Den 1 — ÚTERÝ 19. května 2026

8:30–9:00 Registrace účastníků
9:00–9:30 Zahájení konference a úvodní slova

9:30–11:30 BLOK 1

Vojenská příprava a brannost v období první světové války
Moderuje: Petr Matějček (Vojenský historický ústav Praha)

- **Vojenská příprava mládeže v Předlitavsku v letech první světové války - východiska, představy, realizace**
  Tomáš Kykal (Vojenský historický ústav Praha)
- **„Proti hordám Moskalů“: Vojenská příprava mládeže a reprodukce válečné maskulinity v Olomouci, 1915-1918**
  Jiří Hutečka (Univerzita Pardubice, Ústav historických věd)
- **Vhled do problematiky simulování duševní choroby v období první světové války**
  Kristýna Nitschová (Národní pedagogické muzeum J. A. Komenského)
- **Čecho-američtí sokolové v první světové válce**
  Lukáš Perutka (Filozofická fakulta, Univerzita Palackého v Olomouci)

Brannost ve středověku a raném novověku
Moderuje: Jiří Ohlídal (Vojenský historický ústav Praha)

- **Vojenská činnost měst v neklidné době Václava IV.**

Matěj Veselý (Filozofická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem)

- **Škola šermířská, udatnosti a zmužilosti cvičení“. Měšťanský šerm mezi branným cvičením a sportem (14.-17. stol.)**
  Ondřej Vodička (Masarykův ústav a Archiv AV ČR, v. v. i.)
- N**ejstarší příručka bojové přípravy vytištěná ve střední Evropě: Instruction Mořice Hesensko-Kasselského**
  Klára Andresová (Masarykův ústav a Archiv AV ČR, v. v. i.)

11:30–12:45 Přestávka na oběd

Variace branných organizací
Moderuje: Lucie Felcan Rajlová (Vojenský historický ústav Praha)

- **Sokol — základ brannosti**
  Michal Burian (Vojenský historický ústav Praha)
- **Skauting jako průkopník branné výchovy mládeže první republiky**
  Roman Šantora (Junák – český skaut, Archiv Junáka)
- **Za republiku – z historie Republikové obrany**
  Thomas Oellermann (Friedrich-Ebert-Stiftung, zastoupení v České republice)

19. století a jeho dlouhé trvání

- **Střelci mezi obcí a státem**
  Jana Mezerová (Národní muzeum)
- **Od studentské legie po buršácké spolky – studentské spolky jako součást nestátní brannosti**
  Miroslav Vašík (Ústav historie Filozofické fakulty Univerzity Karlovy)
- **Jahnmal v Chebu jako prostor branné socializace: turnerství, volkssport a předpolitické předpoklady vzestupu SdP v Egerlandu**
  Jan Charvát (Muzeum Cheb)

14:15–14:35 Přestávka

Brannost a obrana společnosti v meziválečném Československu

- **Branná brigáda města Zlína**
  Pavel Šrámek (Moravský zemský archiv v Brně – Státní okresní archiv Zlín)
- **Pardubice v předvečer bouře**
  Ivan Fuksa (Vojenský historický ústav Praha)
- **Fatra Napajedla — masky pro armádu a civilní obyvatelstvo / průmysl a obrana**
  Petr Kopčil (Nadační fond Jana Antonína Bati)
- **Sokol na jihovýchodní Moravě: příprava k obraně republiky a odboj proti nacismu (1937–1945)**
  Daniel Gargulák (Valašský odbojový spolek)

Branná výchova v „dlouhých“ 30. letech

- **Medzivojnová brannosť a Svaz československého důstojnictva**
  Michal Cáp (Vojenský historický ústav Praha)
- **Diskuze o školní i mimoškolní branné výchově koncem 30. let**
  Marek Krejčí

- **Předvojenská výchova sudetoněmecké mládeže**
  Václav Daněk (Filozofická fakulta Masarykovy univerzity)
- **Zajištění ochrany obyvatelstva mezi lety 1927–1939: Obrana obyvatelstva, civilní protiletecká ochrana (CPO) a branná výchova**
  Vít Němec (Univerzita obrany, Brno)

Den 2 — STŘEDA 20. května 2026

8:30–9:00 Registrace účastníků

Obrana státu v době komunistického režimu

- **Převedení Civilní obrany k Federálnímu ministerstvu národní obrany v roce 1976**
  Jan Šach (Vojenský historický ústav Praha)
- **Strana musí fungovat. Zajištění organizace KSČ v době branné pohotovosti státu**
  Adam Zítek (Národní archiv)
- **Zpravodajská příprava spolupracovníků ZS/GŠ**
  Miloslav Púčik (Vojenský historický ústav Bratislava)

Brannost (nejen) žen a dětí

- **Branná výchova dětí v období třetí republiky**
  Anežka Kubáčová (Ústav historie Filozofické fakulty Univerzity Karlovy)
- **Žena a brannost: branná výchova žen z perspektivy předních ženských organizací (1938–1948)**
  Karolína Stegurová (Divadelní archiv Národního divadla)
- **„Žádná překážka nezabraní splnění úkolu“: Svaz pro spolupráci s armádou na I. celostátní spartakiádě**
  Marta Harasimowicz (Ústav historie Filozofické fakulty Univerzity Karlovy)

10:30–10:50 Přestávka

Současné modely branné povinnosti a krizová připravenost

- **Skandinávský model jako možná volba pro zavedení povinné branné povinnosti v České republice**
  Zuzana Abrahamová (Univerzita obrany, Brno)
- **Doplňování ozbrojených sil a branná povinnost**
  Jaroslav Staněk (Univerzita obrany, Brno)
- **Role (zdravotnické) záchranné služby v krizové připravenosti státu (1974–2003)**
  Jiří Hlaváček (Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i.)

Zkoumání školní a mimoškolní branné výchovy

- **Nově zpřístupněné fondy Svazarmu a jejich průniky do osobního fondu Jiřího Všetečky**
  Jakub Tlustý (Národní archiv), Filip Paulus (Národní archiv)
- **Zdravotnická příprava a její zavedení do školních osnov**
  Martina Halířová (Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského)
- **Mezi ideálem a realitou: Jednotný systém branné výchovy ve školní praxi**F
  Jan Šimek (Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského)

12:20–13:20 Přestávka na oběd

Odolnost společnosti a bezpečnostní kultura
Moderuje: Pavel Mücke (Vojenský historický ústav Praha)

- **Index odolnosti: „Jak na tom jsme?“**
  Anna Shavit (Solvo. Institut pro rozvoj potenciálu, z.ú.)
- **Izraelský „Mission Command“**
  David Shorf (Solvo. Institut pro rozvoj potenciálu, z.ú.)
- **Jak udělat z obyvatel České republiky znovu občany?**
  Jakub Landovský (Solvo. Institut pro rozvoj potenciálu, z.ú.)

Brannost od 90. 20. století let po současnost

- **Právní úprava Přípravy občanů k obraně státu po roce 1999**
  Stanislav Polnar (Univerzita obrany, Brno)
- **Od branné výchovy k civilní odolnosti: Paměť, trauma a vzdělávání k obraně České republiky**
  Táňa Sýkorová (Vojenský historický ústav Praha)
- **Brannost, výchova a občanská společnost: volnočasové organizace dětí a mládeže v českém kontextu**
  Marek Havrlík (Ústav historie Filozofické fakulty Univerzity Karlovy)
- **Současný stav přípravy občanů k obraně státu v České republice**
  Jana Novotná (Ministerstvo obrany ČR), Klára Semerádová (Ministerstvo obrany ČR)

15:20–15:30 Přestávka

PANEL 7A

22 let Aktivní zálohy Ozbrojených sil České republiky

- **Historie Aktivní zálohy Ozbrojených sil České republiky**
  Pavel Mücke (Vojenský historický ústav Praha)
- **Současnost a budoucnost Aktivní zálohy Ozbrojených sil České republiky**
  Petr Svoboda (Teritoriální síly Armády České republiky)
- **Česká zbrojovka a Aktivní zálohy Ozbrojených sil České republiky**
  Radek Hauerland (Asociace obranného a bezpečnostního průmyslu České republiky)

Místo konání:
Prostory Armádního muzea Žižkov, U památníku 2 Praha 3 130 05 Praha 3

Organizační výbor:

Aleš Knížek (ředitel, Vojenský historický ústav Praha)
Jiří Rajlich (Vojenský historický ústav Praha)
Prokop Tomek (Vojenský historický ústav Praha)
Michal Cáp (Vojenský historický ústav Praha)
David Pazdera (Vojenský historický ústav Praha)

Kontakt: Prokop Tomek prokop.tomek@mo.gov.cz

https://www.vhu.cz/program-konference-tvare-brannosti-19-20-kvetna-2026